

LO COGULLÓ DE TURP

Alt Urgell / Solsonès

La Serra de Turp és un massís calcari al marge esquerre del Segre, a gregal d'Oliana. És límit comarcal i fa de termenal entre diversos municipis: Fígols i Alinyà, Oliana, Coll de Nargó (Alt Urgell) i Odèn (Solsonès). El punt més alt és Lo Cogulló que gaudeix d'una dilatada perspectiva sobre els Pirineus i Prepirineus.

Com altres serralades prepirinenques, mostra formes suaus per la banda septentrional, contraposades a unes parets meridionals abruptes i encinglerades.

S'hi pot pujar per migdia, des de Llinars. És el camí més curt. Però també pel nord, des del riu de Perles per on, a banda de més llargària, cal superar un major desnivell.

Des de Llinars pel coll de la Coma. Retorn per la carena i les Anoves.

Distància	13 km
Desnivell acumulat	822 m
Nivell de dificultat	moderat
Data	24 de gener de 2010
Cartografia	Editorial Alpina. Muntanya d'Alinyà (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=708424

Com que des de Llinars l'excursió resulta curta, us proposo un recorregut més llarg, seguint bona part de la carena de la serra i baixant a Sant Joan de les Anoves.

Vaig realitzar aquest itinerari amb l'UEC Anoia, guiats per en Josep Baldelló, que l'havia fet abans juntament amb el Peio Marsol, seguint una ressenya de la col·lecció Llibre de Motxilla.

No té cap pas problemàtic però, malgrat la curta llargària, cal emprar-hi bona estona perquè transita sense camí per un sotabosc molt dens.

Accés. Sobre Llinars (terme d'Odèn) per la L-401 (Oliana-Sant Llorenç de Morunys) entre els punts quilomètrics 16 i 17 hi ha el Coll de Boix, termenal entre el Solsonès i l'Alt Urgell. Per la dreta (en direcció a St Llorenç) surt una pista indicant cap a Santa Pelaia. Al cap d'uns cent metres deixem un trencall a la dreta i continuem a l'esquerra per un ramal pavimentat. Deixem una granja a mà dreta, poc més enllà un ramal a mà esquerra (baixa a Llinars per Cal Jepet) i encara un parell més a mà dreta. Abastem una cruïlla on, de la pista per la que venim, en surten dos ramals a la dreta, vers ponent i mestral (ONO). En aquesta cruïlla (a uns 700 metres de la granja) deixem el vehicle. Aquest punt és idoni doncs hi coincideixen el camí d'anada i el de retorn.

Per arribar al Cogulló, tot i que no està acabat d'indicar, trobarem a cruïlles i desviaments uns taulons de fusta verticals, sense retolar.

Cruïlla. Camí de Santa Pelaia (1.341 m). Marxem per la pista del mig, vers ponent, pel costat d'un clap boscós. Quan acaba l'arbreda deixem un ramal a mà esquerra i tot seguit un altre a l'esquerra. Més enllà, en una bifurcació en Y, rebutgem el ramal de l'esquerra. Si l'agaféssim ens duria al mateix lloc, per una cota més alta. Però nosaltres continuem per la nostra pista a la dreta, en baixada, que aviat descriu un revolt. Som a la font del Tilló (és un petit aiguaneix). Passat el revolt ens cal estar atents a un tauló que ens assenyala un corriol a mà esquerra i que va a passar pel costat d'una barraca enrunada.

El corriol no és excessivament fressat però molt ben indicat per filades de pedres i troncs que barren els ramals incorrectes [1]. Així continuem per dins del bosc fins que, al Coll de la Travessa, els corriol ens deixa sobre la pista que hem rebutjat abans. La seguim a mà dreta en moderat pendent, en un tram força pedregós i precari. El Cogulló del Turp queda just sobre nostre vers mestral. La pista fineix a la collada.

Coll de la Coma (1.479 m, 50'). Emprenem un corriol senyalitzat per fileres de pedres a banda i banda, vers garbí. És ben fressat i amb un fortíssim pendent. No ens cal ajudar-nos de les mans però, tot i algunes llaçades, ens fa esbufegar de valent.

Cogulló de Turp (1.620 m, 1h 15'). Vèrtex geodèsic, gran fita de fusta, pessebre i llibre de registre. És un cim amb una molt bona panoràmica, solament escapçada parcialment vers llevant pel massís del Port de Comte.[2] Citem solament alguns dels punts que poden albirar-s'hi: Moles del Corb i Sant Honorat, Pantà d'Oliana, Serres de l'Aubeng, Montsec d'Rúbies i d'Ares, Carreu i Boumort, Cadí, Port del Comte...

La paret de migdia, com la de tota la serra que s'estén vers garbí (SO) és molt abrupte i es desploma literalment sobre la fondalada de les Anoves.

A partir d'aquí i durant bona estona transitem sense camí fressat, seguint la serra ben propers al fil de la cinglera. Però això no sempre ens és possible i, si al començament aprofitem tiranys dels ramats, pels volts de la Roca Alta ens cal marxar-ne separats. Ens endinsem a la pineda amb un sotabosc de boixeda espessa que ens dificulta i alenteix extraordinàriament la marxa i, sobretot, ens priva de l'espectacle visual de la cinglera.

Guanyem i perdem alçària salvant els diferents turons careners: Roc del Roser, Roca Alta, Collada de Turp i el Cap de la Bòfia. Aquesta és la darrera graonada que ens cal salvar doncs, des d'aquest punt i vers ponent destaca entre la pineda una clariana als peus dels contraforts de Lo Coscoller (o Turó del Parroi). Son les Boïgues del Jenot. Quan l'abastem, encara ens cal continuar una mica més per l'espessa vegetació revoltant en sentit contrari a les busques del rellotge, el turó que tenim a mestral. A l'altre cap del turó hi trobem més feixes.

El Grau (1.301 m, 3h 10'). Un corriol senyalitzat per un parell de fites, poc fressat al començament, va definint-se més endavant. Per un grauet baixem l'estimball marxant vers sol ixent. Després, sempre amb un pendent que no passa de moderat, anem salvant les canals que es despengen de la carena, fins que albirem a vista d'ocell Sant Joan de les Anoves.

Ja al fons de la vall, el nostre corriol acaba sobre un camí carreter que ens mena passar pel costat de l'abundosa font de Sant Joan. Una mina forneix un deu regular tot l'any. Camí carreter amunt arribem, en poca estona més, al llogaret del mateix nom.

Sant Joan de les Anoves (1.640 m, 4h 5'). Petit nucli rural amb una esglésiola mig enrunada. Algunes de les cases també està força malmesa. Si és habitat, ho deu ser molt esporàdicament.

Partim de Sant Joan per una pista que s'enfila en moderat pendent vers sol ixent. Després, en llaçades, va guanyant alçària fins al mas rònc del Soler. Aquest mas i una gran feixa, ens queden a la dreta de la pista que continua vers migdia. A l'esquerra (cantó llevantí) hi ha tres feixes ermes en sengles bancals, separats per marjades. Ens cal anar a buscar l'extrem més al nord de la darrera de les tres feixes, on acaba precàriament la pista.

En aquest punt surt un corriol poc definit al començament (senyals de pintura grocs ens ajuden a localitzar-lo) però que després és ben fressat. Prenem aquest corriol que, en pendent entre moderat i fort, s'enfila per la pineda vers gregal (NO). Després d'una llarga i ombrívola pujada, abastem el final d'un camí carreter a l'alçada d'una font.

Font de la Pinyassa (1.685 m, 5h 20') Rètol indicador. Surgència ran de terra que fa un bassiol. Final de la pujada. Emprenem planerament el camí carreter vers migdia per anar girant després a llevant. Abastem unes feixes de conreu[3] i

seguim per la pista, deixant-les a mà esquerra i bosquina a mà dreta, vers gregal (ENE).

A la cruïlla, prenem el ramal de la dreta, vers sol ixent. A la propera cruïlla, en Y, prenem el ramal de l'esquerra que, en suau pendent de baixada ens retorna al punt on hem iniciat la ruta. (5h 55').

- [1] Tinc entès que aquest i d'altres camins de la zona els ha arranjat en Miquel Riba d'Organyà.
- [2] Nosaltres vàrem tenir un dia núvol que no ens en va deixar gaudir plenament.
- [3] Les patates que es recullen en aquesta zona son molt apreciades. Sobretot les de la varietat del bufet. Aquestes feixes es dediquen a aquest cultiu. Podem observar arreu túmuls de terra de diverses mides. Alguns amb forat d'accés amb pedra seca, altres amb porta de fusta,... Son *forats de trumfos* que s'utilitzen per a emmagatzemar-les.

Des de Canelles per la Vall de Lluc. Retorn per Santa Pelaia i el Torrent del Bast.

Distància	20,2 km
Desnivell acumulat	1210 m
Nivell de dificultat	moderat
Data	1 de març de 2010
Cartografia	Editorial Alpina. Muntanya d'Alinyà (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=766075

Ascensió a lo Cogulló de Turp per l'antic camí de Canelles a Cambrils. No és senyalitzat, però és net i ben esporgat, pel que no resulta gens perdedor. M'han explicat que va arranjar-lo en Miquel Riba d'Oliana: el resultat és encomiable. El de baixada, per Santa Pelaia i el Torrent del Bast, tot i que és senyalitzat, no està tan ben conservat i en algun punt cal parar força atenció per no fer marrada. A banda de que en un bon tram hi ha instal·lat superficialment un tub d'abastament d'aigua a Perles que deu tenir tanta utilitat com impacte visual sobre el paisatge.

L'itinerari no ofereix cap dificultat especial, llevat de la llargària i considerable desnivell.

Accés. Entre Coll de Nargó i Organyà, prenem l'L-401 a Sant Llorenç de Morunys. Passada la Cruïlla de Canelles, just al punt quilomètric 4, a mà dreta, surt una pista. Reduït espai per a aparcament (màxim dos vehicles).

Canelles (km 4 L-401) (627 m). Seguim pocs metres la pista i l'abandonem per un senderó a mà dreta que baixa a creuar el riu de Perles per unes passeres de fusta. A l'altre riba ens endinsem al Barranc de l'Ós pel marge dret del torrent.

Passem per un tram engorjat anomenat l'Estret que ens fa canviar diversos cops d'un marge a l'altre fins que creuem definitivament al dret i ens anem separant de la llera. En aquest tram engorjat podem adonar-nos –si no ho havíem fet encara– de la naturalesa calcària que conforma tota la contrada.

Seguim un camí antic (contraforts, algun curt tram empedrat, etc. ens ho demostren) [1] que guanya alçària, sempre vers migdia, entre sinuoses llaçades. Això fa que, malgrat el considerable desnivell, el pendent mai passi de moderat. Fa de bon fer.

A la part baixa el bosc –esclarissat– és sobretot de pinassa. Més amunt, a mesura que entrem a la part més obaga el bosc es fa més espès i predominen el pi roig i el boix.

Deixem a mà dreta un pont natural de pedra, foradat per l'acció erosiva de l'aigua a la base d'un contrafort. Més amunt, sota una balma, trobem una cleda. Creuem un

parell de cops una antiga pista de desemboscar que baixa del Tilló. Al primer hi ha una escala de fusta per ajudar-nos a superar-ne el marge.

A partir de la pista enfilem per llevant d'un esquenall rocallós paral·lel a la Serra de Turp. L'espero més alt ens queda a la dreta del camí. En poca estona ens hi enfilem. És una bona talaia des de on veure la serralada i tot el camí que hem fet per la vall. Ben aviat abastem una pista.

El Tilló (1.370 m, 2h 5'). Creuem la pista que prové de Llinars i continuem per un corriol paral·lel, vers ponent. És un tram planer que ens recupera de la pujada. Passem pel costat d'una cabana enrunada i després, en una clariana, abastem la Font del Tilló que raja ran de terra, fent una mollera. Una fita ens assenyala que aquest punt és termenal entre Odèn (Solsonès) i Fígols i Alinyà (Alt Urgell). De nou dins el bosc, continuem pel ben endreçat corriol que ens aboca, a l'alçada del Coll de la Travessa (1.395 m), a una altra pista que prové del Pla de la Llacuna, sobre Llinars. Des d'aquesta collada, a la capçalera de la Vall de Lluc, ja podem albirar vers ponent la coma de les Anoves i la vall del Segre. També tota la Serra de Turp que s'allarga, abrupte i encinglerada per aquest cantó, de garbí a gregal, amb lo Cogulló just sobre el nostre cap.

Prenem la pista a mà dreta que, en considerable pendent, ens mena vers el nord fins al Coll de la Coma (1.480 m). Se'ns obre una nova perspectiva sobre la vall del Segre: ara albirem Coll de Nargó, la Serra de Carreu i el Boumort. Els cent quaranta metres de desnivell que ens separen del nostre destí son els més costeruts de l'itinerari. La pista acaba al coll on prenem un corriol que, entre llaçades i fort pendent, ens deixa al cim.

Cogulló de Turp (1.620 m, 3h 50'). Vèrtex geodèsic. Magnífica talaia amb bona panoràmica sobre el Pre-Pirineu, però també dels Pirineus. A ponent Coll de Nargó, la vall de Sallent, la collada de Bòixols i les serres de Carrànima i Carreu. A mestral Organyà, les Serres de Boumort, Prada i darrere, a l'horitzó, el cordal de cims que tanquen el circ sobre la Vall Fosca. Més enllà albirem el perfil suau de la Torreta de l'Orri. Vers el nord, difícil de destriar entre la munió de cims propers als tres mil, intuïm el Massís de la Pica d'Estats. Vers gregal i al fons de la vall destriem els nuclis de Perles, Alinyà i l'Alzina. A sobre el Cadí no ens permet albirar més enllà. Passa el mateix vers sol ixent, on darrere el Tossal de Cambrils, el massís del Port del Comte ens retalla l'horitzó. Després del Puig Sobirà, seguint en aquesta panoràmica en el sentit de les busques del rellotge, destaca a la llunyania el Montseny i encara Sant Llorenç i Montserrat, ja vers xaloc. Per migdia marxa la vall del Segre, on hi lluu el pantà de Rialb. Vers garbí, ja més proper, el d'Oliana, les moles del Corb i de Sant Honorat i, sobretot, l'Aubenç. Darrere el Montsec de Rúbies i el d'Ares.

Desfem el camí d'anada fins al Tilló on, per comptes de prendre el corriol pel que hem pujat, seguim per la pista que després de revoltar a migdia, ens encara a llevant. Som al Pla de la Llacuna. Rebutgem diversos ramals a dreta i esquerra continuant en la mateixa direcció per la principal fins a una cruïlla, ja a la vista de Llinars i Cambrils, a partir de la qual continua pavimentada. Podem baixar per la pista i enfilem-nos pel primer trencall a mà esquerra, però estalviem temps seguint sense camí, propers a la carena, anant a passar pel costat d'un forat de trumfos o trumfera [2], vers gregal (ENE), en direcció a un dipòsit d'aigua. Abans d'arribar-hi abastem un camí carreter i una cruïlla amb un rètol indicador de l'itinerari 7 de la Fundació Territori i Paisatge, que ens dona 35' per a Santa Pelaia.

Guiats per rètols indicadors, estaques i senyals de pintura grocs, marxem planerament pel camí carreter vers gregal fins al Coll de Voltrera (1.330 m) on comencem una forta davallada per una pista molt precària i aixaragallada. Quan el camí planeja, podem observar encara ben perceptibles, restes de l'antiga explotació minera de lignits.

Travessem per sota una línia elèctrica i abastem una cruïlla (rètols indicadors de ruta i plafó explicatiu de la restauració -poc reeixida al meu entendre- de

l'exploració minera). Continuant per la pista vers gregal, arribem en poca estona a Santa Peleia, encimbellada sobre el Roc de l'Ermita.

Santa Pelaia/Roc de l'Ermita (1.262 m, 4h 10'). Petita ermita romànica d'una sola nau amb absis. El Roc de l'Ermita és una balconada sobre la vall del Torrent del Bast que gaudeix d'una bona vista sobre l'entorn.

Retornem a la cruïlla. Podem continuar per la pista en direcció al Coll de Boix i deixar-la per un camí carreter a mà esquerra, en baixada. Però farem marrada. És millor baixar sense camí vers xaloc (SE), creuant una rasa, fins al mas rònc de Cal Remellat, en estat semi ruïnós. Pel costat del mas i d'antigues feixes de conreu seguim pel camí carreter que aviat fa un parell de revolts. Al segon, una estaca ens indica que hem de deixar-lo per un altre força més precari que surt a mà dreta. Vers xaloc i en baixada, anem a creuar el torrent que baixa del Coll de Boix.

A l'altre marge continuem vora el torrent fins a una pista que baixa de Cal Gili, a tocar la carretera (rètol indicador que ens dóna 1h 35' per Perles). Seguim la pista a mà esquerra, vers gregal (NE) passant pel costat de la Font de Querol. Aviat acaba la pista [3] i continuem per un senderó que, pel marge dret del torrent i vers gregal primer i nord després, ens anirà apropant als Corral de Perles, uns masos que podem albirar torrent avall en aquella direcció.

Senderó avall abastem un camí carreter en estat precari que seguim. Deixem a mà dreta un ramal que puja a la carretera, passem per davant del mas de Can Fiter i quan som a Cal Casalet, on acaba el camí carreter, fem un gir de 360° vers migdia seguint un sender poc definit. Més enllà girem 90° a mà dreta per un corriol que baixa decididament a buscar el marge dret del torrent [4].

Contraforts de pedra i un grau ben guanyat a la roca ens assenyalen que estem trepitjant un antic camí de bast en un tram força engorjat. El torrent del Bast salta i s'entolla entre les timbes calcàries. Després de creuar-lo a gual, continuem camí pel marge esquerre per on discorre una antiga canalització d'aigua, ara fora de servei [5].

Propers al riu, les primeres cases del poble ens queden a l'altre marge. Encetem una pista, creuem el torrent, marxem vers llevant pel marge esquerre del riu i el travessem per una passera de fusta.

Riu de Perles (688 m, 5h 40'). Prenem vers ponent un camí pavimentat que passa vora un seguit de cases aïllades del nucli de Perles, fins a la carretera que ens caldrà seguir poc menys de dos quilòmetres fins al punt de sortida (6h 15').

- [1] La pujada per la Vall de Lluc es fa per l'antic camí de Canelles a Cambrils. Fins al cim del Cogulló hi ha taulons i pals de senyalització, malgrat que hi manquen els rètols. Tampoc hi ha senyals amb pintura. Però el camí és net i ben esporgat. Als trams que podrien resultar dubtosos o a les cruïlles, hi ha fileres de pedres a banda i banda que el defineixen perfectament. Això fa que sigui molt fàcil de seguir i gens perdedor. A la baixada trobarem força rètols i estakes a diversos punts (sobretot a les cruïlles) amb direccions i horaris estimats. També senyals de pintura heterogenis. Però, sobretot a la part alta, sota el Coll de Boix, la coincidència amb altres camins i trams pocs fressats i gens evidents, farà que calgui estar molt atents per no fer marrada.
- [2] La patata (trumfo) que es recull en aquesta zona és molt apreciada. Sobretot les de la varietat del bufet, però també de la mena Kennebec i Red Pontiac. Al Pla de la Llacuna hi ha força feixes dedicades a aquest cultiu.
- [3] De Santa Pelaia fins a la font de Querol, a banda dels rètols i estakes, hem pogut guiar-nos per senyals de pintura grocs. A partir d'aquí en trobarem de grocs i blaus i més endavant, vermells. També trobarem fites que en alguns punts ens ajudaran més que els senyals.

- [4] Aquest dos masos dels Corral de Perles conserven encara dret l'habitatge, però els coberts mig enrunats. Cal estar molt atent perquè a partir del segon mas el camí no és gens evident ni gaire fressat i, com acostuma a passar on més cal, els senyals de pintura i indicadors, inexistents. Cal refiar-se de les fites.
- [5] L'antiga canalització d'aigua s'ha substituït per un tub superficial que provoca un impacte visual considerable.